

*Underlag svar Göteborgs
Stadshus uppdrag från
ägardialogen 2015 rubricerat
Samordnad analys projekt
Västlänken*

Sammanfattning

Denna rapport utgör grunden för det svar på uppdraget ”Samordnad analys Västlänken ” som Göteborg Stadshus AB gav till Göteborg & Co Kommunintressent hösten 2015.

Västlänkens omfattning och utspridning kommer ha påverkan på staden och dess tillgänglighet. Projektets tidplan är på grund av tillståndsprocess och upphandlingar fortfarande inte helt fastställd varför det är svårt att bestämt beskriva när olika platser kommer vara påverkade av Västlänkens utbyggnad. Det är inte bara byggandet av Västlänken och det Västsvenska paketet som har påverkan på framkomligheten och tillgängligheten i staden under den närmaste 10-årsperioden. Parallellt med byggandet av Västlänken pågår det ca 60 andra större nyanläggningsprojekt samt ett antal underhållsarbeten. Organisationen KomFram Göteborg har en nyckelroll för att strategiskt minimera påverkan och tillgängligheten i staden och har också uppmärksammat evenemangsperspektivet i sitt arbete. Fyra områden har identifierats som särskilt viktiga för klustret. Det är platserna runt Kanaltorget (festplats för Göteborgs Kulturkalas), Stora Hamnkanalen och Rosenlunds-kanalen (Paddanbåtarna och Kajaksightseeing) och Korsvägenområdet.

Klustrets bolag och dess möjlighet att bedriva verksamhet påverkas, framför allt vad gäller Liseberg och Got Event. Bolagen och Svenska Mässan har under en längre tid getts möjlighet att lämna synpunkter och förbättringsförslag och upplevs ha kontroll över vilka Västlänkens konsekvenser blir på sina respektive verksamheter. Byggandet av station Korsvägen med tillhörande tunnel i öppet schakt genom Liseberg bedöms ha den största påverkan på klustret och besöksnäringen och det pågår en ständig dialog med Trafikverket kring byggprocessen och hur ingreppen i parken kan minimeras.

Liseberg är Nordens största turistmål med 3 miljoner besökare och projektet kan innebära att Liseberg förlorar gäster. Om besökstappet blir stort innebär det ett resultatbortfall för Liseberg och för hela destinationen Göteborg. Liseberg kommer följa sin gästutveckling för att eventuellt väcka talan om företagsskada i efterhand. Genom att Lisebergshallen rivs förloras en arena som idag står värd för ca 108 evenemang om året. Got Event utreder möjligheten att förlägga evenemangen på befintliga anläggningar i staden och Higab har fått i uppdrag att utreda möjligheterna att utbyggnaden av Frölundaborg kan utformas på ett sådant sätt att den kan vara en ersättning.

Byggandet av Station Korsvägen kommer innebära två större trafikomläggningar på 10 veckor åt gången och att Korsvägen under byggperioden kommer få en annorlunda utformning. I slutskedet av denna utredning meddelade Trafikverket att de överväger att kasta om ordningen på etapperna. Under tiden de större trafikomläggningarna genomförs kommer tillgängligheten till Korsvägen minska.

Arbetsområde Korsvägen kommer sannolikt inte utgöra något större hinder för mötes- och evenemangsverksamheten i området men det behövs informationsinsatser till besöksnäringens intressenter och ambassadörer för att lugna eventuell oro.

En eventuell rivning av Örgrytemotet kan komma att innebära att tillgängligheten försämras till och från framför allt Liseberg, Svenska Mässan, Universeum och Scandinavium. Arbetsområde Haga kommer innebära att fest- och evenemangsplatser som Rosenlundsplatsen, Roselundskanalen och Pusterviksplatsen inte kan användas mellan 2018 och 2024. Arbetsområde Centralen innebär att fest- och evenemangsplatser på Kanaltorget inte kan användas mellan 2018 och 2024.

I rapporten lämnas ett antal rekommendationer om fortsatt arbete med där Göteborg & Co förslås bevaka byggplanerna och aktivt delta i gestaltningsprogrammen under byggtiden av Västlänken. Vidare föreslås att ett informationsmaterial för besöksnäringen och dess ambassadörer tas fram och att nya evenemangsplatser identifieras. Dialogen med KomFram Göteborg ska intensifieras och Stadsutvecklingsprogrammet för Korsvägenområdet bevakas noggrant.

Inledning

Bakgrund

Den 19 oktober 2015 genomförde Stadshus AB och Göteborg & Co Kommuntressent AB (KI) ägardialog för klustret Turism, Kultur och Evenemang.

Stadshus beslöt på sitt styrelsemöte den 2 november 2015 om en handlingsplan från ägardialogen med 6 aktiviteter varav 5 riktades mot klustret. En av aktiviteterna formulerades enligt följande:

Samordnad analys Västlänken

”Byggandet av Västlänken får en stor påverkan på flera av bolagen i klustret. Kommuntressent AB ska genomföra en konsekvensanalys av dess effekter på verksamheterna”.

Omfattning

Denna promemoria innehåller en kort beskrivning av Västlänken och hur byggandet av den påverkar omgivningen vid stationslägen och vid öppna schakt. Vidare beskriver promemorian vilka redan genomförda konsekvensanalyser som utförts och i sammanfattad form beskrivs de slutsatser som dragits. Rapporten beskriver tänkbara förändringar i förutsättningarna att bedriva verksamhet inom

klustret turism, kultur och evenemang. Slutligen presenteras ett antal slutsatser och rekommendationer till fortsatta arbete.

Tillvägagångsätt

Utredningen har tagit del av befintlig dokumentation från bolagen i klustret samt Stadens och Trafikverkets utredningar som funnits relevanta. Dokumentationen har kompletterats med ett antal intervjuer genomförts.¹

Destinationen Göteborg

Göteborg har en lång och framgångsrik historik som turist-, mötes- och evenemangsstad. En unik position har skapats bland annat genom att stadens bolag och förvaltningar genom samverkan tagit ett gemensamt ansvar och ständigt strävat mot att vara ledande. En av Göteborgs främsta konkurrensfördelar mot andra städer är det centrala turist-, mötes- och evenemangsområdet runt Korsvägen. Koncentrationen av besöksnäring drivande infrastruktur med gångavstånd till stadens centrum innebär en låg miljöpåverkan när besökaren väl är på plats i Göteborg. En järnvägsstation på Korsvägen med en framtida anslutning till Landvetter Flygplats och direkt tillgång från stora delar av regionen med tåg förstärker Göteborgs konkurrenskraft och möjligheten att stärka besöksnäringen i Göteborg långsiktigt.

Sammanfattning Västlänkens genomförandeplan

Västlänken blir en dubbelspårig järnvägsförbindelse för pendel- och regiontåg genom centrala Göteborg. Den kommer att bli cirka åtta kilometer lång, och av dessa kommer drygt sex kilometer att gå i bergtunnel. Västlänken inkluderar tre underjordiska stationer som kommer att byggas vid Göteborgs Central, Haga och Korsvägen.

Med Västlänken kommer pendel- och regiontåg att kunna passera vidare genom Göteborg och genom nya stationer menar Trafikverket att resenärerna kan spridas ut på fler stationer i staden och trycket på både Göteborgs central och på kollektivtrafiksystemet lättar. Både den lokala och regionala kollektivtrafiken förväntas bli effektivare, vilket gynnar kollektivtrafikpendlarna inom Göteborg och i hela regionen, och ska bidra till att Västsverige blir en större arbetsmarknadsregion genom att förbindelserna mellan Göteborg och övriga orter förbättras.

¹ Liseberg, Got Event, Svenska Mässan, Stadshus AB, Wonderful Copenhagen, Trafikkontoret, Trafikverket och KomFram Göteborg

Med anledning av att tillståndsprocessen för projektet ännu inte är avslutad och att upphandlingsprocessen för entreprenaderna förändrats är det inte möjligt att idag definitivt beskriva projektets tidsramar och uppdelning. Trafikverket fortsätter dock sin planering efter sin ursprungliga plan.

Den återstående tillståndsprocessen har Fastställelseprövningen av järnvägsplanen (motsvarande detaljplan) som ett nästa steg. Den beräknas vara klar i månadsskiftet april/maj 2016. Beslutet kan överklagas till regeringen. Om det sker och regeringen tillstyrker planen beräknas den vinna laga kraft i början av 2017. Därefter kan Mark- och Miljödomstolen inleda sin huvudförhandling i målet, en process som beräknas vara klar till sommaren 2017. Domstolens beslut kan sedan överklagas till Mark- och Miljööverdomstolen.

Givet en positiv tillståndsprocess och efter att alla entreprenader upphandlats beräknas byggandet av Västlänken komma igång i januari 2018. Nedanstående beskrivningar och tidsramar utgår från byggstart i januari 2018.

Trafikverkets genomförandeplan

Projektets omfattning och utspridning kommer ha påverkan på staden och dess tillgänglighet. Platserna där sträckning och stationer byggs i områden som kräver öppna schakt kommer påverkas i större utsträckning än där arbetet sker i berg.

Nedan beskrivs sammanfattat förutsättningarna för byggområden i anslutning till områden som identifierats som särskilt viktiga för klustret. Det är platserna runt Kanaltorget (festplats för Göteborgs Kulturkalas), Stora Hamnkanalen och Rosenlundskanalen (Paddanbåtarna) och Korsvägenområdet. Förutsättningarna för byggområdet inom Lisebergs område beskrivs separat längre fram i rapporten.

Station Centralen med fokus Kanaltorget och Stora Hamnkanalen

Bygget av station Centralen delas in i två huvudetapper. I den första etappen mellan 2018-2021 pågår arbeten från nuvarande Göta älvbron och österut. Denna del av stationen beräknas öppna årsskiftet 2023/2024 och vara en förstärkning av nuvarande säckstation. Den andra etappen från Göta älvbron och västerut påbörjas 2020 eller 2021 när trafiken kan flyttats över till den nya Hisingsbron och dagens kollektivtrafikramper kan rivas. Under perioden 2018-2024 kommer delar av Kanaltorget vara ett öppet schakt och en större del av torget kommer ianspråkats för tillfällig markåtkomst. Det innebär att biltrafiken kommer att flyttas ner mot Operan och det nedre Kanaltorget. Torget kommer inte vara tillgängligt som evenemangsplats mellan åren 2018-2024.

Stora Hamnkanalen måste hållas öppen till 40% för att säkerställa vattengenomströmningen. Detta innebär att båttrafik kan passera genom kanalen

under byggtiden och torde således inte inskränka möjligheten till båttrafik under byggtiden.

Station Haga med fokus Rosenlundskanalen

Station Haga kommer att byggas under perioden 2018-2024. Arbetet innebär att hela Pustervikskajen i söder och Rosenlundsplatsen i norr kommer ianspråkats under byggtiden. Rosenlundsbron kommer rivas och återställas efter byggtiden. Cykel- och gångtrafik över kanalen kommer säkerställas genom tillfälliga broar.

Med undantag av kortare perioder för omläggning kommer kollektivtrafiken i området fungera.

Även Rosenlundskanalen måste hållas öppen för att säkerställa vattengenomströmning vilket även här möjliggör båttrafik (Paddan, Kajak m.m.).

Station Korsvägen

På grund av att entreprenaden för Korsvägen kommer att samordnas med upphandlingen av entreprenaden för Haga station är tidplanen för Station Korsvägen mer osäker än för övriga stationer. Arbetet på station Korsvägen kommer ske i två etapper. Etapp ett, som beräknas pågå under tre år, inleds med att kollektivtrafiken stängs av i tio veckor under sommaren och trafiken runt Korsvägen läggs om. Enligt Trafikverket är detta ingrepp det som enskilt stör trafiken på Korsvägen mest. Ursprungligt skulle omläggningen ske under sommaren 2018 men prognosen pekar nu mot att arbetet skjuts upp till sommaren 2019. Under etapp ett är det centrala och södra Korsvägen som berörs men efter färdigställande kommer Korsvägen kunna öppnas då endast arbete under mark med stationsbyggnaden återstår.

I etapp två berörs norra delen av Korsvägen mellan gångvägen mot Lisebergs entré och Universum. Inför den etappen sker en ny trafikomläggning för biltrafiken och den spårbundna kollektivtrafiken återigen kan gå enligt ordinarie väg. Etapp två beräknas ha en byggtid mellan 2022-2024.

De trafikomläggningar för biltrafiken som sker på Korsvägen kommer till viss del vara temporära och till viss del permanenta. Under byggtiden kommer delar av spårvägstrafiken mot Mölndal ersättas med buss. Byggtrafiken under etapp 1 kommer gå söder om Korsvägen på Mölndalsvägen och på Örgrytevägen under etapp 2.

I slutskedet av denna utredning meddelade Trafikverket att de överväger att kasta om ordningen på etapperna.

Trafikverket planerar för att på- och avfartsrampen Örgrytemotet för södergående trafik på E6 rivs temporärt 2020 om inte anbudsvinnande entreprenör kan visa att den kan stå kvar under byggtiden. Rampen återställs 2022. Hur den utformas är en fråga för Göteborgs Stad som lyft den i Stadsutvecklingsprogrammet för

Korsvägenområdet (se nedan). Konsekvenser av en rivning av rampen utreds av Trafikverket som har ambitionen att finna kompenserande lösningar.

Västlänkens påverkan på klustrets verksamheter

Destinationen (Göteborg & Co)

Frågan om Västlänkens påverkan på Destinationen har bevakats på en strategisk nivå för destinationens långsiktiga utvecklingspotential genom de grupper där representation funnits som t.ex. VD-rådet och evenemangsgruppen. Trafikverkets målgrupp för samverkan har varit de som uppfattas vara fastighetsägare eller större verksamhetsutövare i området runt Korsvägen.

Västlänkens påverkan på Göteborg ur ett turist-mötes och evenemangsperspektiv.

Generellt sett så kommer tillgängligheten och framkomligheten i Göteborgs Centrum att påverkas under byggtiden. Trafikomläggningar och kollektivtrafikförändringar kan komma att uppfattas som förvirrande för en besökare oavsett om transporten sker med bil, cykel, kollektivtrafik eller gående. Utöver det kommer byggtrafiken till och från arbetsplatserna från tid till annan vara omfattande. Genom tydlig aktuell information och vägvisning kan förvirringen mildras. Inom ramen för bolagets uppdrag med Göteborgs 400-års jubileum har metoden ”byggplatsen som arena/attraktiva byggplatser” utvecklats. Trafikkontoret fick uppdraget att genomföra en förstudie och även detta arbete kan hjälpa till att mildra de negativa effekter som kan uppstå av tillfälliga byggarbetsplatser.

Generellt finns en farhåga att hela innerstaden kommer att uppfattas som en arbetsplats. Även om ingreppen är stora så sker anläggningsarbetena inom avgränsade områden ingärdade av plank som enligt Trafikverkets ambitioner kommer ges en god gestaltning.

Mötesstaden

Mötesstaden har upplevt att det finns en oro bland kongressambassadörer inom Göteborgs universitet och Chalmers att byggandet av Korsvägen kommer innebära stora svårigheter att genomföra kongresser och mässor i Göteborg. Genom information är det sannolikt möjligt att stilla denna oro då Korsvägen även under byggtiden kommer kunna fungera och att byggarbetena med undantag av trafikomläggningsarbeten kommer att ske inom ett avgränsat område på motsvarande sätt som t.ex. när Svenska Mässan byggde det tredje hotelltornet.

Svenska Mässan har inte gjort någon samlad analys av Västlänkens påverkan utan i de svar som presenterats till Trafikverket löpande beskrivit konsekvenser.

Mässan har under lång tid, tillsammans Liseberg, Got Event och Universeum, getts möjligheter att lämna synpunkter på Korsvägens utformning.

Svenska Mässan har konstaterat att man inte har någon formell rätt att inkomma med skadeståndskrav i samband med byggandet av Västlänken då informationen om arbetet hittills visat att det endast kommer bedrivas utanför Mässans tomtgräns. Synpunkterna har därför fokuserat på att i största möjliga mån minska störningarna under byggperioden. För närvarande fokuseras diskussionen på att se till att byggplatserna närmast Svenska Mässan känns så attraktiv som möjligt under byggtiden. Svenska Mässan påpekar att de byggt det tredje tornet och i planeringen av tornet övervägt Västlänkens konsekvenser utan att avstå att göra investeringen. Det finns således en tro hos Svenska Mässan att de inte ska bli så påverkade av projektet även om man menar att det kan finnas arrangörer som kräver att det inte ska vara en byggarbetsplats ett antal kilometer från mötesplatsen. Det är dock oklart i vilken utsträckning sådana krav ställs.²

Turiststaden

För Turiststaden är det främst ett eventuellt omfattande antal färre Lisebergsgäster som kan få konsekvenser för övrig besöksnäring i Göteborg. Vidare kan tillgängligheten till området innanför Vallgraven påverkas i någon omfattning genom trafikomläggningar vid Haga och Centralområdet.

Kanaltrafiken kommer inte påverkas av anläggningsarbetena i och runt Hamnkanalen och Rosenlundskanalen.

Evenemangsstaden

Icke arenabundna evenemang kommer inte att kunna förläggas till Rosenlundsplatsen, Pusterviksplatsen eller Kanaltorget mellan 2018 och 2024. Även andra ytor kan tillfälligt ianspråkta under vissa perioder av byggskedet. Detta innebär att vissa evenemangsplatser kan vara otillgängliga under stadens jubileumsår 2021 och kan innebära att andra kreativa lösningar måste tillämpas.

Got Event

Got Event har varit involverade i diskussionen med Trafikverket med bakgrund av att Lisebergshallen behöver rivas under byggtiden.

I dagsläget hyr Got Event Lisebergshallen av Liseberg under 8 månader av året och de förlägger ca 108 evenemang årligen vilka behöver omlokaliseras till andra anläggningar. I tillägg till detta bedrivs skolidrott i arenan. Kontraktet med Liseberg går ut i december 2017.

² Telefonsamtal med Petter Ullberg 2016-02-23

Got Event genomför för närvarande en kartläggning om det finns kapacitet inom staden för att hantera alla evenemang. I dagsläget förs främst en dialog med Redbergslids IK om vilka tillfälliga lösningar som kan vara tänkbara.

Tillsammans med Göteborg & Co arbetar Göteborgs Stadshus med en anläggningsstrategi som omfattar hela klustret Turism, Kultur och Evenemang som även omfattar frågan om ersättningsarena för Lisebergshallen.

Den 6 april 2016 fattade Kommunstyrelsen beslut att uppdra åt Higab att utreda om den redan beslutade utbyggnaden av Frölundaborg kan utformas på ett sådant sätt att Frölundaborg kan bli en temporär ersättning för Lisebergshallen.

Liseberg

Liseberg är den verksamhet inom klustret som absolut mest påverkas av Västlänken då den kommer att gå under den norra delen av Lisebergs områden. Liseberg har gjort ett omfattande arbete som sammanfattas i appendix 1 till denna rapport. Nedan redovisas projektet och konsekvenser kortfattat

Liseberg har sedan länge fört en dialog med Trafikverket och fått möjlighet att påverka projektet. Liseberg ser två nyckelfrågor; dels hur lång projekttiden blir för parken, dels hur gästtillströmningen kommer att påverkas.

Projektet innebär i korthet att Trafikverket kommer behöva

- 1) Riva byggnader i parken öster om huvudentrén mellan Örgrytevägen och Spegeldammen/Stora scen och där i ett öppet schakt bygga järnvägstunneln innan marken återställs. Även parkeringshus öster om parken kommer att rivas.
- 2) Tillfällig åtkomst till andra delar av parkens norra del för att utföra anläggningsarbetet.
- 3) Permanent åtkomst till delar av den norra parken och berget som kan komma att innebära restriktioner för Lisebergs framtida användande av ytorna.

Liseberg har utifrån gällande förutsättningar en god bild av de praktiska konsekvenserna för verksamheten även om det finns viss oro kring hur provisoriska ersättningsbyggnader kommer att fungera.

Liseberg känner en stor oro för att sämre tillgänglighet, färre parkeringsplatser, parkens logistik och estetik kommer innebära att gästerna väljer bort Liseberg och vad det ekonomiskt kommer innebära.

Liseberg har försökt hitta en ersättningsmodell för företagsskada men ser idag inte att man kommer komma överens med Trafikverket utan att man istället får avvakta utvecklingen och i efterhand försöka kräva eventuell ersättning.

Stadsteatern

För Stadsteatern har inga konsekvenser utöver de som gäller generellt identifierats.

Relevanta samverkansforum

I arbetet har vi identifierat en rad olika forum där frågor kring Västlänkens utformning behandlas. De forum som beskrivs nedan är de som uppfattas vara mest relevanta för klustret.

Trafikverket har under lång tid fört särskilda diskussioner med de verksamheter vilka är direkt påverkade av Västlänksprojektet. Liseberg, Got Event, Svenska Mässan och Universeum har dels varit inbjudna till enskilda samtal och dels har intressenterna träffats i grupp för att diskutera frågorna i sin helhet. Grupperingen sammankallas av Trafikverket och har på senare tid övergått i förhandlingar med varje verksamhet enskilt.

Evenemangsgruppen

I Evenemangsgruppen ingår Stadsbyggnadskontoret, Fastighetskontoret, Trafikkontoret, Liseberg, Got Event, Svenska Mässan och Göteborg & C. Där har frågor om Västlänkens påverkan på Korsvägen diskuterats löpande under lång tid.

"Plankgruppen" och Västlänkens Gestaltningprogram

I och med att byggandet av Västlänken i vissa delar kommer att ske i öppna schakt kommer det i byggskedet ta en större yta i anspråk än den färdiga anläggningen. I Trafikverkets gestaltningprogram för Västlänken finns förutom gestaltningprogram för Västlänkens olika delar även ett program för byggskedet.³ Enligt Trafikverket kan en väl genomtänkt sammanhållet gestaltning med konstnärliga inslag bidra till att skapa en positiv förväntan på Västlänken. För detta ändamål har en intern grupp med arbetsnamnet "plankgruppen" skapats hos Trafikverket. Gruppen ska arbeta med att skapa attraktiva byggarbetsplatser som väcker nyfikenhet. Det diskuteras också hur byggandet kan användas som en intressant arena för allmänheten⁴. Göteborg & Co har bjudits in till att delta i gruppens arbete.

Tillgänglighetsfrågan och KomFram Göteborg

Det är inte bara byggandet av Västlänken och det Västsvenska paketet som har påverkan på framkomligheten och tillgängligheten i staden under den närmaste 10-årsperioden. Parallellt med byggandet av Västlänken pågår det ca 60 andra

³ Olskroken planskildhet och Västlänken, Gestaltningprogram 2014-12-01 TRV 2014/8534 TRV 2013/92333

⁴ Framför allt inom Trafikkontorets grupp Vistas och Verka

större nyanläggningsprojekt samt ett antal underhållsarbeten. För att utifrån ett framkomlighetsperspektiv samordna dessa projekt har organisationen KomFram Göteborg bildats. Organisationen består av representanter från Göteborgs Stad, Trafikverket och Västtrafik. Målet är att säkerställa en attraktiv och fungerande stad för boende, besökare och näringsliv.

Med utgångspunkt i Västsvenska paketet har organisationen identifierat ca 40 projekt som de arbetar aktivt med för att säkerställa tillgängligheten till staden.⁵ Det finns en styrgrupp upprättad där ansvariga för de olika projekten samordnar sig. Gruppen har ett strategiskt synsätt på tillgänglighetsfrågorna och kommunikationen mellan projekten med innebörden att koordinering mellan projekten sker så att helheten ska fungera så tillfredsställande som möjligt. Det finns ett mandat att styra projekten så att framkomligheten i staden blir så god som möjligt.

Gruppen har även ett evenemangsperspektiv genom att de tar del av den sammanställning av beslutade evenemang som varje månad skickas till nålsögat. Gruppen har hittills fokuserat på de större beslutade evenemangen och de årligen återkommande evenemangen med syfte att få till en samordning rörande framkomligheten under de tider dessa äger rum.

Hittills har mycket fokus för arbetet i gruppen varit koncentrerat till området runt centralstationen. Nu kommer fokus att flyttas till Korsvägenområdet och området runt evenemangsstråket. Gruppen upplever att man har goda underlag vad gäller biltrafiken men lite sämre underlag vad gäller gång och cykeltrafik.

Erfarenheter

Köpenhamn har ett omfattande infrastrukturprojekt som innefattar en utbyggnad av tunnelbanesystemet i staden. Under detta bygge är det vissa delar av staden där tillgängligheten begränsats bl.a. är stora delar av Rådhusplatsen uppgrävd för ombyggnation. Projektet framhålls av vissa som ett exempel på hur man kan skapa en intressant arena av byggarbetsplatser genom att låta besökare se in i byggprocessen och skapa en spännande miljö.

Enligt Wonderful Copenhagen finns det inga data som kan verifiera tesen att projektet har haft en negativ inverkan på turismen till staden. År 2015 upplevde Köpenhamn ännu ett rekordår i antalet gästnätter och det finns i skrivande stund inga tendenser till trendbrott⁶.

⁵ Se bilaga 2 för en genomgång

⁶ Intervju med Lone Alletorp Callard, Head of Research, Wonderful Copenhagen

Efter Västlänken - Stadsutvecklingsplan för Korsvägenområdet

En nyckelprocess för besöksnäringen, med bäring på Västlänken, är stadsbyggnadskontorets Stadsutvecklingsprogram för Korsvägenområdet vilken presenterades i en första version i januari 2016.⁷ Programmets uppgift är att sätta fokus på vilka olika förutsättningar och frågor som är viktiga för området och vilka utredningar som behöver göras. Programmet ska förmedla framtidsbilder för området på 2025-2035, efter det att Västlänken är klar. I området runt Korsvägen pågår arbete med ett antal detaljplaner, Trafikverket arbetar med planering och projektering för Västlänken och Akademiska Hus och Göteborgs Universitet har drivit ett arbete med dialog och parallella uppdrag för sin utveckling. Inom Västsvenska paketet drivs projekt 409 för åtgärder för ett väl fungerande Korsvägen. Till detta kommer ett antal förfrågningar om planbesked samt stadens egna utredningar. Programmet har varit på remiss för yttrande under februari-mars 2016. Göteborg & Co, Liseberg, Got Event och Svenska Mässan har lämnat yttrande. I svaren går att utläsa några nyckelfrågor av vikt att belysa närmare.

- Programmet upplevs inte omfatta ett tillräckligt stort område för att kunna beskriva och analysera eventuella konsekvenser av föreslagen på utformning av Korsvägen. Evenemangsstråket med Skånegatan och Vallhallagatan upplevs inte vara beskrivet tillräckligt omfattande i programmet. Det finns även synpunkter på att programmet inte i tillräcklig utsträckning beaktar att området runt Korsvägen är ett väsentligt nav i Göteborgs och Sveriges utveckling av besöksnäringen.
- Alla remissinstanser i klustret kommenterar de trafikberäkningar som utförts. I programmet beskrivs att antalet besökare i området kommer att öka med 40 % fram till år 2035 och att dagens biltrafik kommer att minska med 50% under samma period genom skiften till alternativa färdmedel. Leveranstrafiken berörs endast kort i förhållande till Liseberg och Universeum. Det saknas en underbyggande analys kring dessa beräkningar vad gäller besöksnäringens mål för expansion och vad eventuella kapacitetstillskott i investeringar kan innebära för besöksflöden. Även investeringar i befintliga anläggningar kan medföra ändrade besöksflöden och verksamheternas mål är att kunna ta emot större, fler och parallella möten och evenemang.

⁷ Stadsutvecklingsprogram för Korsvägenområdet - Version 1.0, Januari 2016, Dnr 0668/12

- Frågan om de framtida parkeringsmöjligheterna i Korsvägenområdet belyses också. Liseberg uttrycker att minskade möjligheterna till parkering runt Liseberg kan medföra en minskning av antalet inresande besökare. Även Got Event och Svenska Mässan uttrycker samma farhågor gällande deras verksamheter.
- Liseberg lyfter att deras möjligheter att bedriva nöjesparksverksamhet inte ska begränsas genom bebyggelse eller andra ingrepp i närområdet vilket kan medföra att bullergränser skulle bli begränsade. Man kommenterar också gestaltungsförslaget som snarare döljer än öppnar upp mot Liseberg.
- Svenska Mässans uttrycker en stark önskan om att en av uppgångarna från Västlänken ska ledas rakt in i Svenska Mässans byggnader.

Slutsatser

Redovisad kartläggning kan sammanfattas i följande slutsatser:

Projektets tidplan är på grund av tillståndsprocess och upphandlingar fortfarande inte helt fastställd varför det är svårt att bestämt beskriva när olika platser kommer vara påverkade av Västlänkens utbyggnad.

Infrastrukturprojekt av Västlänkens omfattning och spridning får en påverkan på staden. Även Klustrets bolag och dess möjlighet att bedriva verksamhet påverkas, framför allt vad gäller Liseberg och Got Event. Bolagen och Svenska Mässan har under en längre tid getts möjlighet att lämna synpunkter och förbättringsförslag och upplevs ha kontroll över vilka Västlänkens konsekvenser blir på sina respektive verksamheter.

Byggandet av station Korsvägen med tillhörande tunnel i öppet schakt genom Liseberg bedöms ha den största påverkan på klustret och besöksnäringen och det pågår en ständig dialog med Trafikverket kring byggprocessen och hur ingreppen i parken kan minimeras.

Liseberg är Nordens största turistmål med 3 miljoner besökare och Projektet kan innebära att Liseberg förlorar gäster. Om besökstappet blir stort innebär det ett resultatbortfall för Liseberg och för hela destinationen Göteborg. Liseberg kommer följa sin gästutveckling för att eventuellt väcka talan om företagsskada i efterhand.

Genom att Lisebergshallen rivs förloras en arena som idag står värd för ca 108 evenemang om året. Got Event utreder möjligheten att förlägga evenemangen på befintliga anläggningar i staden. Rivningen är preliminärt planerad till 2018 varför det är väsentligt att frågan om temporär och/eller permanent arena/arenor besvaras senast under våren 2017.

Byggandet av Station Korsvägen kommer innebära två större trafikomläggningar på 10 veckor åt gången och att Korsvägen under byggperioden kommer få en annorlunda utformning. Under tiden de större trafikomläggningarna genomförs kommer tillgängligheten till Korsvägen minska. Farhågorna att hela Korsvägen kommer att uppfattas som en stökig byggarbetsplats under 5-6 år är sannolikt överdrivna då kartläggningen visar att Trafikverket tagit fram ett särskilt gestaltungsprogram för hela byggtiden och kommer involvera aktörerna runt Korsvägen i arbetet. Arbetsområde Korsvägen kommer sannolikt inte utgöra något större hinder för mötes- och evenemangsverksamheten i området men det behövs informationsinsatser till besöksnäringens intressenter och ambassadörer för att lugna eventuell oro.

Under perioden då Västlänken byggs planeras ett antal ytterligare stora infrastrukturs- och byggnadsprojekt vilket kommer innebära att tillgängligheten ytterligare försvåras. Organisationen KomFram Göteborg har en nyckelroll för att strategiskt minimera påverkan och tillgängligheten i staden och har också uppmärksammat evenemangsperspektivet i sitt arbete. KomFram Göteborg kommer fokusera till Korsvägenområdet och trafiksituationen däromkring under våren 2016.

En eventuell rivning av Örgrytemotet kan komma att innebära att tillgängligheten försämras till och från framför allt Liseberg, Svenska Mässan, Universeum och Scandinavium.

Arbetsområde Haga kommer innebära att fest- och evenemangsplatser som Rosenlundsplatsen, Roselundskanalen och Pusterviksplatsen inte kan användas mellan 2018 och 2024.

Arbetsområde Centralen innebär att fest- och evenemangsplatser på Kanaltorget inte kan användas mellan 2018 och 2024.

Rekommendationer

Göteborg & Co rekommenderas skapa förutsättningar för att kunna genomföra följande konkreta aktiviteter föranledda av Västlänken.

Under arbetets gång har en dialog upprättats med projektledarna för Centralen, Haga respektive Korsvägen. För att kunna följa utvecklingen av Trafikverkets byggplaner ska kontakterna upprätthållas och Göteborg & Co bör begära att bli involverade i gestaltungsprogrammet under byggtiden. Genom detta arbete har Göteborg & Co blivit inbjudna till deltagande av Trafikverket.

Göteborg & Co föreslås skapa och uppdatera informationsmaterial till besöksnäringen och dess ambassadörer för att lindra den oro som finns om Västlänkens påverkan och genom materialet skapa gemensamma bilder av tillgänglighet, tidplan och gestaltning av arbetsplatserna.

Nya evenemangs- och festplatser behöver identifieras för att ersätta Kanaltorget, Rosenlundsplatsen och Rosenlundskanalen.

För att säkra en långsiktighet i informationsflödet för samordning bland infrastrukturprojekten ska en dialog upprättas med KomFram Göteborg i syfte att de långsiktigt beslutade evenemangen och mötena föds in i gruppens planering. Informationsflödet behövs omgående som ett komplement till den evenemangslista KomFram Göteborgs idag har tillgång till. I informationen behöver vikten av de årligen återkommande evenemangen och mässorna särskilt lyftas fram. Genom att upprätta kommunikationen kan arbetet med såväl större och längre värvarprocesser som evenemang med kortare ledtider underlättas.

Att bevaka uppföljningen av arbetet med Stadsutvecklingsprogrammet för Korsvägenområdet blir central. Många av besöksnäringens framtida nyckelfrågor runt Korsvägen behandlas inom ramen för detta arbete. Det gäller främst frågor om evenemangsstråkets gestaltning, framtida investeringar i evenemangsstråket, Lisebergs möjlighet att bedriva nöjesparkverksamhet samt frågor om framtida trafikflöden och parkeringsmöjligheter.

Bilagor

Appendix 1 Sammanfattning Liseberg⁸

Liseberg menar att de fört en konstruktiv dialog med Trafikverket, vilket resulterat i att Liseberg fått goda möjligheter att lämna sina synpunkter på Projektet. Dialogen har på senare tid övergått i att främst avse det praktiska genomförandet och överenskommelse om ersättning. I skrivande stund har Liseberg månatliga möten med projektledaren för Station Korsvägen.

Västlänkens påverkan

Det sår klar att Liseberg kommer att påverkas då ett öppet schakt planeras gå genom parkens entré men det är i dagsläget svårt att med säkerhet fastställa vilka konsekvenser Projektet kommer att få för Liseberg. Det är dels hur lång Projekttiden blir för parken och dels hur gästtillströmningen kommer att påverkas som är nyckelfrågor för Liseberg.

Precis som för övriga delar av Västlänken saknar även byggplanen för Lisebergsparken slutgiltig utformning. Det innebär att det är svårt att göra någon fullständig bedömning av vilka konsekvenser genomförandet av Projektet kommer ha Liseberg. Liseberg har identifierat följande delar där Projektet kommer att få påverkan och dessa kan delas in i kategorierna permanent markåtkomst, tillfällig markåtkomst, rivning av byggnader, ianspråktaga och närliggande ytor samt företagsskada.

Permanent markåtkomst

Trafikverket kommer behöva permanent markåtkomst för den tunnel som ska gå under parken samt för det nordöstra hörnet av Station Korsvägen. I dagsläget är det inte helt klarlagt vad den permanenta markåtkomsten kommer att innebära i form av begränsningar och restriktioner för Lisebergs verksamhet. Utöver tågtunneln kommer Trafikverket att anlägga en arbets- och evakueringsstunnel genom berget, vilken kommer att mynna ut vid Mölndalsvägen. Det är oklart om denna tunnel kommer att medföra restriktioner för Lisebergs användning av berget.

Tillfällig markåtkomst

Utöver den permanenta markåtkomsten kommer Trafikverket att behöva en omfattande tillfällig markåtkomst. Dels rör det sig om markåtkomst för att genomföra förberedande åtgärder och dels rör det sig om markåtkomst under

⁸ Promemoria till Fastighetskontoret Göteborgs Stad från Liseberg AB avseende "Projekt Västlänken – konsekvenser och ersättningsanspråk", 2014-05-12, Dnr 148-14

byggtiden. Den mest omfattande tillfälliga markåtkomsten på Lisebergs område berör etableringen av arbetsområden i anslutning till det öppna schakt som kommer att löpa genom Lisebergsparkens norra del.

Rivning av byggnader

Stora delar av den sträcka av tunneln som planeras gå genom Lisebergsparken kommer inte att genom lera. Den delen av tunneln kommer anläggas i ett öppet schakt. Detta innebär att ett flertal av Lisebergs befintliga byggnader i det norra området kommer att behöva rivas.

Liseberg och Trafikverket arbetar i dagsläget utifrån två grupper av byggnader. Den första gruppen har kommit att kallas för "Huvudrestaurangen, Applåd, Kaskad mm", och den andra för "Lisebergshallen". I de byggnader som utgör den förstnämnda gruppen bedriver Liseberg restaurangverksamhet. I byggnaderna finns därutöver ett antal viktiga funktioner. I den byggnad som ensam utgör den andra gruppen, "Lisebergshallen", bedrivs främst idrottsverksamhet och evenemang. Utöver detta finns även garderob och toaletter för parkens gäster. Byggnaden bedöms vara en viktig del av Lisebergsparkens entréfunktion och innehåller dess gästservice.

Trafikverket har till Liseberg har utfäst att showkrogen Rondo ska kunna stå kvar samt bedriva sin ordinarie verksamhet under byggtiden. Liseberg gör bedömningen att man svårligen kommer kunna återetablera sig på marknaden om Rondo inte kan bedriva sin ordinarie verksamhet under byggtiden.

Ianspråktagna och närliggande ytor

Liseberg känner en viss oro över de restriktioner som kan uppkomma på de ytor som angränsar till de ianspråktagna ytorna. Liseberg påpekar vikten av att även fortsättningsvis kunna ha byggnader, konserter och åkattraktioner på det berörda området.

Företagsskada

Utöver ovan nämnda konsekvenser befarar Liseberg att delar av parken kommer att se ut, och upplevas, som en byggarbetsplats och att Lisebergs möjlighet att bedriva sin verksamhet försämras. Utöver detta finns det risk för att Lisebergsparkens gästers passage in i parken genom huvudentrén försvåras och att gästerna upplever det som svårt att parkera med anledning av att antalet parkeringsplatser i närområdet kommer minska. Till detta kan läggas att parkens estetik, trots förebyggande åtgärder, kommer försämras avsevärt under byggtiden, både vid det öppna schaktet och vid arbetet i Lisebergs Lustgårdar. Liseberg befarar därför att Projektet kommer att leda till att färre personer väljer att besöka Lisebergsparken under byggtiden och en viss tid därefter. Om det

upplevs som svårt att komma till parken, om det är svårt att hitta parkering, om det är störande ljud etc. väljer man helt enkelt att avstå från sitt Lisebergsbesök

Lisebergs konsekvensanalys

Liseberg anser det klarlagt att det kommer bli störningar i den ordinarie verksamheten genom att flera byggnader kommer att rivas under byggperioden och ytor i parken kommer att ianspråkta. Den största konsekvensen är dock den osäkerhet som råder kring hur parken kommer att påverkas besöksmässigt och hur de provisorier till ersättningsbyggnader kan genomföras.

Hur ser processen ut framåt

Miljöprövningen för byggandet av Västlänken är just nu en fråga för Mark- och Miljödomstolen som skickat ut ärendet på remiss. Liseberg räknar med att ärendet ska nå sakägarna (Liseberg) under sommaren och att ett remissvar ska vara klart i slutet av oktober. Under denna tid arbetar Liseberg med Trafikverket för att få till genomförandeavtal om byggandet och de provisorier som beskrivits ovan. Utgångspunkten för Liseberg är att begränsa den skada som kan uppkomma för parken under byggtiden. De frågeställningar som berörts ovan i Lisebergs konsekvensanalys är således fortfarande osäkra hur de slutgiltigt kommer att landa. Trafikverket måste även ingå avtal med staden och Liseberg om den fastighet som kommer att bli under mark till följd av tunnelbyggandet.

Liseberg har utan framgång på förhand försökt få till en ersättningsmodell för företagsskada tillsammans med Trafikverket. Detta innebär att Liseberg nu arbetar med bevissäkring för besöksflöden för att i efterhand inkomma med skadeståndskrav för företagsskada om sådan skulle uppstå.

Appendix 2 – Sammanfattning Projekt

